

Mentor of vertegenwoordiger

De mentor neemt beslissingen over verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding van de betrokkene. Een mentor heeft als taak de cliënt te vertegenwoordigen. Daarbij steunt de mentor de cliënt om, waar dat kan, zelf te beslissen.

In de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) is geregeld dat cliënten recht hebben op informatie over geneeskundige behandelingen en toestemming moeten verlenen voor deze behandelingen. Als de cliënt wilsonbekwaam is, dienen beslissingen over behandelingen zo veel als mogelijk genomen te worden in overleg met en met instemming van een vertegenwoordiger. De vertegenwoordiger kan een partner, ouder of kind zijn, een gevolmachtigde of een mentor die door de kantonrechter benoemd is.

Hetzelfde geldt voor het bieden van verzorging, verpleging en begeleiding in het kader van langdurige zorg (Wlz) en het toekennen van maatwerkvoorzieningen in het kader van de wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Ook hier dient overleg plaats te vinden met de cliënt en zo nodig met een vertegenwoordiger/mentor.

'Ik mag niet met u praten. De wet op de privacy, hè.' Dit komt u vast niet onbekend voor, maar het is niet juist. Ansjie Adema gaat na of mentorschap een oplossing is. En voor welk probleem.

De noodzaak van een mentor

De 'wet op de privacy' bestaat helemaal niet. De wetgever heeft niet alleen regels gemaakt om uw privacy te waarborgen, maar ook om u te beschermen als u niet meer voor uzelf kunt opkomen. De Ypsilonbrochure 'Wie zorgt praat mee' is een aanrader voor iedereen die worstelt met hulpverleners die zich, ondanks de richtlijnen waarin aan naasten een duidelijke plaats is toegekend, verschuilen achter die niet bestaande wet op de privacy.

Zorgverleners moeten goede zorg verlenen. Als het gaat om een patiënt met een verstoord beeld van de realiteit, is dat niet altijd hetzelfde als doen wat de patiënt op dat moment wil.

Dat een mentor de belangen van de patiënt kan behartigen weten artsen en verpleegkundigen wel. Maar dat ook de naaste een plaats heeft gekregen van de wetgever is minder bekend. In de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO), is geregeld wie als wettelijke vertegenwoordiger van de patiënt kan optreden. Als een patiënt niet wilsbekwaam is, dan hoort de behandelaar het behandelplan met die wettelijke vertegenwoordiger te bespreken.

Ingevolge artikel 7:465 lid 3 BW (WGBO) kom je, als geen machtiging is afgegeven en geen mentor is benoemd, via de strikte aanwijzing van de wet vanzelf bij een van de naasten uit. De als zodanig optredende wettelijke vertegenwoordiger heeft, gelijk een mentor, recht op informatie en inzage in het dossier voor zover dat nodig is om beslissingen te nemen.

Wilsbekwaam

Een aanbeveling van het LOVCK (Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton) aan de betrokken kantonrechters is om het instellen van een mentorschap niet als vanzelfsprekend verlengstuk te zien van een onderbewindstelling. De WGBO voorziet al voldoende in de vertegenwoordigingsbevoegdheid.

Een grond voor de benoeming van een mentor kan wel zijn als er geen familie is, of onenigheid binnen de familie leidt tot problemen bij de hulpverlening.

Als de patiënt wilsbekwaam is en de consequenties van zijn keuze goed kan overzien, dan is het sowieso aan hemzelf of hij u betreft bij zijn keuzes. Het trieste is dat de aard van de ziekte de wilsbekwaamheid in negatieve zin beïnvloedt, terwijl de patiënt zelf dat meestal niet als zodanig ervaart.

Als er met de wet op de privacy wordt gewapperd omdat de patiënt uw bemoeienis niet wil, vraag dan of deze in staat is de consequenties van zijn beslissingen te overzien (wilsbekwaam is). De vaststelling daarvan is geen makkelijke klus. Iemand kan voor het ene wilsbekwaam zijn en voor het andere niet. Of nu niet, maar straks weer wel.

Overbodig

Het benoemen van een mentor is een juridische procedure die nogal wat inzet vereist. Maar hoe zit het met de wettelijke vertegenwoordiging als er geen mentor is benoemd? Als u een goede relatie heeft met de zorgverlener en met de patiënt is mentorschap mogelijk overbodig. Al kan uw leeftijd, we hebben het eeuwige leven niet, ook reden zijn om een procedure te starten voor het benoemen van een mentor.

Het gaat bij mentorschap niet om de financiële kant van de zaak. Mogelijk is het verstandig om ook aan bewindvoering te denken. Het nemen van beslissingen over de verzorging, verpleging en behandeling van de patiënt wordt wel de taak van de mentor. Hij doet daarbij zijn best om ook het zelfstandig optreden van de patiënt te bevorderen.

Bereid en bewezen

U kunt uw verzoek indienen bij het kantongerecht in het gebied waar de patiënt woont. U kan dan eventueel ook meteen het benoemen van een bewindvoerder regelen. Dat scheelt in het griffiegeld. De patiënt kan ook zelf een verzoek doen om een mentor aan te stellen, net als de instelling of de officier van justitie. De rechter die een RM uitspreekt, kan eveneens tot het benoemen van een mentor overgaan.

Verder komt het erop neer dat u het formulier 'Verzoek tot instelling mentorschap' aanvraagt of downloadt (rechtspraak.nl) en invult. U heeft eveneens de te downloaden akkoordverklaring nodig van de overige naaste familieleden. Als u het formulier ondertekend opstuurt, is het raadzaam bewijsstukken mee te sturen die de reden van uw aanvraag aantonen.

Op het aanvraagformulier geeft u aan wie u voorstelt als mentor. De kandidaat-mentor vult een bereidverklaring in. Het is mogelijk om twee mentoren aan te stellen. Als de overige

→ VERVOLG

familieleden invullen dat ze het met u eens zijn hoeven ze niet naar de zitting te komen. Als ze het er niet mee eens zijn, worden ze opgeroepen om te vertellen waarom niet.

De rechter benoemt bij voorkeur iemand uit de naaste familie tot mentor.

De te benoemen mentor kan voor zijn bemoeienis een door de rechter te bepalen vergoeding vragen.

De patiënt betaalt. Als die een minimaal inkomen heeft komt hij mogelijk in aanmerking voor bijzondere bijstand.

Een professionele mentor is duurder, maar kan een oplossing zijn wanneer in het netwerk van de patiënt geen geschikt iemand te vinden is. Er worden strengere eisen gesteld aan de professional.

Bent u geschrokken van alle zaken die spelen bij de benoeming van een mentor? Dat hoeft niet hoor.

In de praktijk valt het meestal wel mee. Wat belangrijk is, is dat u goed oplet aan wie u deze taak toevertrouwt. Het gaat immers om de bescherming van uw naaste.

Ansje Adema | yn@ypsilon.org

Informatie: www.rechtspraak.nl en www.nbpm.nl